

17/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

מסדר זיהוי - אופיו ומהותו

מסדר זיהוי הוא כלי בידי התביעה לבסס זיהויים של חשודים שנצפו על ידי עדי ראייה כשהם מבצעים עבירה פלילית. בכדי לאפשר דיוק מירבי של המסדר, ולמנוע טעויות זיהוי, השתכללו במהלך השנים נוהלי המסדר. באופן כללי יש להעדיף קיומו של מסדר זיהוי חי, שנחשב להליך בעל אמינות וערך ראייתי גבוהים ביותר. יחד עם זאת, לא תמיד ניתן לבצע מסדר זיהוי חי בפורמט המקורי שלו, ולכן קיימים מספר נוהלי מסדר זיהוי אלטרנטיביים. כיוון שמסדר זיהוי חי נחשב למדויק ואמין מן השאר, במידה וניתן לעשות זאת, יעדיפו החוקרים לבצע מסדר זיהוי חי. עו"ד אסף דוק מסביר על הליך מסדר הזיהוי, על ההבדלים בין הסוגים השונים של מסדרי הזיהוי והכללים החלים בהם.

מסדר זיהוי הוא כלי בידי חוקרי המשטרה והתביעה לבסס זיהויים של חשודים שנצפו על ידי עדי ראייה כשהם מבצעים עבירה או פשע. בכדי לאפשר דיוק מירבי של המסדר, ולמנוע טעויות זיהוי, השתכללו במהלך השנים נוהלי המסדר.

מסדרי הזיהוי העיקריים הם אלו:

- מסדר זיהוי חי
- מסדר זיהוי תמונות
- מסדר זיהוי מאולתר
- מסדר זיהוי אקראי או מזדמן

באופן כללי יש להעדיף קיומו של מסדר זיהוי חי, שנחשב להליך בעל אמינות וערך ראייתי גבוהים ביותר. יחד עם זאת, לא תמיד ניתן לבצע מסדר זיהוי חי בפורמט המקורי שלו, ולכן קיימים מספר נוהלי מסדר זיהוי אלטרנטיביים. כיוון שמסדר זיהוי חי נחשב למדויק ואמין מן השאר, במידה וניתן לעשות זאת, יעדיפו החוקרים לבצע מסדר זיהוי חי.

מסדר זיהוי חי

במסדר זיהוי חי, מתבקש העד לזהות את החשוד מתוך שורה של לפחות שמונה אנשים בעלי מאפייני גוף דומים לאלו של החשוד במידה מספקת כדי שהחשוד ייטמע ביניהם ולא יבלוט כיוצא דופן. על שמונת האנשים להיות בעלי מאפייני גוף דומים עד כמה שניתן, וכמו כן, במידה וקיים סממן חיצוני בולט המאפיין את החשוד, כמו זקן, שיער ארוך, משקפיים וכיוצא בזה, על האנשים הנוספים במסדר להיות בעלי אותו סממן. במהלך המסדר מתבקש החשוד לעבור על פניהם של החשודים, ולאחר שזיהה ביניהם את החשוד, העד מתבקש להניח יד על כתפו של החשוד.

בחירת הניצבים במסדר הזיהוי

במדינות שונות ניתנת לחשוד ולסגור הזכות לפסול ניצבים מסוימים בשל אי התאמתם למסדר, אך בישראל מי שקובע את בחירת הניצבים במסדר הזיהוי הוא האחראי על המסדר מטעם המשטרה. למרות זאת, יכולים החשוד או סגורו להביע את התנגדותם לנוכחותו של ניצב מסוים במסדר בשל אי התאמתו. במידה ובחרו החשוד וסגורו להתנגד, התנגדותם נרשמת בפרוטוקול המסדר ויכולה לשמש בסיס לבחינת אמינותו וקבילותו של מסדר הזיהוי במהלך המשפט.

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

זכויותיו של החשוד

כאמור, החשוד יכול להביע את התנגדותו לנוכחותם של מי מהניצבים במסדר. בנוסף, לכך, לחשוד נשמרת הזכות לבחור את מיקומו במסדר, וזאת על מנת למנוע אפשרות של הנחייה מוקדמת לעד לגבי מיקומו. כדי להבטיח את תקינותו של מסדר הזיהוי, ואת קבילותו החוקית, על רשויות החקירה המארגנות את המסדר לבצע כל מאמץ בכדי לאפשר לסנגורו של החשוד להיות נוכח במסדר. אם יתברר כי לא נעשו המאמצים הראויים לאפשר נוכחות עורך דינו של החשוד במסדר זיהוי, אמינות המסדר נפגמת ועלולה אף להיפסל.

נוהלי המסדר

על מארגני המסדר לדאוג לך שהעד לא ייחשף להכנות ולפעולות שונות הנדרשות בכדי לקיים את המסדר. יש לוודא שהחשוד מובל אל המסדר על ידי אדם מהימן מן המשטרה, על מנת להבטיח שלא נעשים ניסיונות להשפיע על הזיהוי. על פי רוב יתבקשו הניצבים במסדר לעמוד, כאשר העד המזהה עובר על פניהם מספר פעמים. העד יכול לעבור על פני החשודים כמה פעמים שיידרש, וכאשר הוא מזהה את החשוד, זיהוי החשוד ייעשה על ידי הצבעה, או על ידי מגע יד בכתפו של החשוד. במקרים בהם קיים חשש לעד המזהה ניתן לערוך את המסדר בשני חדרים נפרדים. כמו כן, ניתן במקרה הצורך לערוך מסדר זיהוי כאשר העד המזהה מחופש ומאופר. לאחר שהעד זיהה את החשוד, החשוד ועורך דינו רשאים להציג לעד המזהה שאלות הנוגעות לזיהוי. על האחראי על המסדר מוטלת החובה לרשום בפרוטוקול המסדר את השאלות והתשובות כפי שהוצגו ונמסרו.

פרוטוקול

על עורך המסדר מוטלת החובה לערוך פרוטוקול מפורט של הליך המסדר, עליו יחתמו העד המזהה והאחראי על המסדר. הפרוטוקול צריך לפרט את כל הפעולות שננקטו לפני ובמהלך המסדר, כולל שאלות הנוגעות לזיהוי, שהוצגו על ידי החשוד וסנגורו והתשובות שסיפק להן העד המזהה.

מסדר זיהוי תמונות

מסדר זיהוי תמונות נחשב כראייה פחות חזקה ממסדר זיהוי פורמאלי, בייחוד במקרים בהם לכאורה ניתן היה לבצע מסדר זיהוי חי. יחד עם זאת, קורה שמסיבות שונות קיימת מצד אחד מניעה לביצוע מסדר זיהוי חי ומנגד, הצדקה לקיום החלופה של מסדר זיהוי תמונות. כוחו של מסדר זיהוי תמונות ומשקלו כראייה במשפט תלויים בנימוקים הניתנים לביצוע מסדר תמונות במקום מסדר חי. ברוב המקרים, משתמשים במסדר זיהוי תמונות כאשר לא ניתן לזמן את החשוד למסדר חי, או כאשר העד מסרב להשתתף במסדר זיהוי חי.

מסדר זיהוי מאולתר

אם חשוד מסרב להשתתף במסדר זיהוי פורמאלי, ניתן לקיים מסדר זיהוי מאולתר, בו העד המזהה מתבונן בחשוד ובאנשים נוספים כשהם בפעילויות שגרתיות, תוך כדי שהוא צופה בהם ממקום מסתור. במקרה כזה משתדלים לאתר סיטואציה בה החשוד נמצא בחברת אנשים הדומים לו במאפייניהם הגופניים. מסדר זיהוי מאולתר יכול להתבצע כאשר החשוד וחבריו עומדים בתור לחדר האוכל, מטיילים בחצר וכן הלאה.

17/07/2024

077-5006206

052-6885006

מסדר זיהוי אקראי

מסדר זיהוי אקראי מתקיים כאשר מתרחש מפגש ספונטני בין העד המזהה והחשוד. אם במהלך פעילות כלשהי, כמו צעידה ברחובה של עיר, פוגש העד בחשוד ומזהה אותו, מדובר בזיהוי אקראי. כדי שזיהוי אקראי ייחשב לקביל יש לוודא שהמפגש אכן היה ספונטני ואקראי, וכי לא הייתה התערבות של גורמי החקירה בהתרחשויות. במידה והמפגש לא היה אקראי לחלוטין, ולרשויות החקירה הייתה יד בהתרחשותו, יש לוודא כי לא ניתנו לעד רמזים והנחיות בנוגע לזהותו של החשוד.

□ זומנתם לחקירה או נעצרתם על-ידי המשטרה?

גם אם אתה אדם נורמטיבי, זה ששומר על החוק, לא מעשן, לא שותה, זה שנוהג עם שתי הידיים על ההגה ותמיד שם חגורה, עובד בעבודה מסודרת, בעל משרה מכובדת, לעיתים אפילו ידוע בציבור, משתדל לכבד את הזולת ולא לעבור על החוק - פתאום, ביום בהיר אחד וללא הכנה מוקדמת אתה יכול למצוא את עצמך בנקל תחת חקירה פלילית בגין חשד בלבד למעשה שביצעת לכאורה, ומכאן העלילה יכולה רק להסתבר אם לא תשמור על כלל היסוד האחד - התייעצות עם עורך דין פלילי טרם החקירה. לכן, כדאי להתכונן לחקירה ברצינות רבה, אף אם אתה בטוח בצדקתך. חשוב לקבל ייעוץ לפני חקירה מטעם עורך דין פלילי מנוסה ללא קשר למסגרת שבה היא נערכת. החקירה היא השלב הראשון בהליך הפלילי. לפעמים האמת היא פתלתלה ומעורבות האדם אינה כפי שהוא סבור מראש. החוקרים ינסו למשוך אותו במילים, לשכנע אותו על מעורבותו ולאסוף עדויות וראיות.

יש לדעת כיצד להיערך לחקירה בתבונה, הן מבחינת מידע וזכויות אזרחיות וכלה בטקטיקות של חקירה וכיצד להתגונן בפניהם. הניסיון מוכיח כי אדם שקיבל ייעוץ מקצועי עוד לפני החקירה, לא איבד את שלוותו, יכול היה לענות על השאלות בקור רוח ופעמים רבות הדבר היטה את הכף לטובתו. גם אם מדובר בנחקר שבוודאות אשם, הרי החקירה משמעותית מאוד להמשך ההליך שיבוא לאחר מכן, וכל דבר שייאמר בחקירה עלול להשפיע על עתידו.

זכור, כל אמירה, תגובה או הודאה בזמן החקירה - גורליים להמשך ההליך הפלילי נגדך. משכך, כל מה שתאמר בחקירתך עשוי לשמש נגדך בבית המשפט, ומה שהיית אמור לציין במהלך החקירה ולא ציינת - **לא תוכל לטעון במועד מאוחר יותר**, שכן ידובר בגרסה כבושה שמשקלה הראייתי נמוך למדי לדעת בתי המשפט.

נוכח חשיבותה הרבה של החקירה ונוכח ההשלכות מרחיקות הלכת שעשויות להיות לה על המשך ניהול ההליך נגדך, חשוב שתיוועץ עם עורך דין פלילי מנוסה טרם החקירה. דע - כי התייעצות משפטית עוד בטרם הגעתך לחקירה עדיפה על פני יעוץ בדיעבד ותיקון טעויות שנעשו במהלך החקירה.

□ חשיבות הייצוג המשפטי בהליכי חקירה ומשפט

למסדר זיהוי שנערך על פי כל הכללים קיים משקל רב על תוצאות המשפט, אולם קבילותו ומשקלו של מסדר הזיהוי יכולות להיות מופחתות ומעורערות במידה והחשוד וסנגורו יוכלו להצביע על פגמים בעריכת המסדר. בשל כך, חשוב שעורך דין פלילי המייצג את החשוד יהיה נוכח בעריכת המסדר על כל שלביו. במידה ויצליח עורך הדין להצביע על ליקויים בעריכת המסדר, יכול המסדר לאבד את ערכו הראייתי, ובכך למוטט את חוזקן של הראיות כנגד החשוד. כבכל הליך פלילי, גם כשמדובר במסדר זיהוי, חשוב שיעמוד לצידך עורך דין פלילי מנוסה. לקבלת ייעוץ משפטי מקצועי בנושא ניתן ליצור עימנו קשר בכל שעה בטלפון **052-6885006** או באמצעות הטופס המקוון באתר ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.